

W kryzysach rola samorządu terytorialnego rośnie

Grzegorz Puda

Minister Funduszy i Polityki Regionalnej

Kryzysy silnie uwypukliły znaczenie i rangę samorządu terytorialnego. Konsekwencje pandemii i wojny w Ukrainie pokazały jego fundamentalną rolę dla tworzenia bezpiecznych i efektywnych warunków życia i pracy mieszkańców. Polskie regiony i samorządy lokalne będą musiały podjąć działania wzmacniające odporność swoich systemów. Sytuacja, w której się znaleźliśmy, jest dla nas wszystkich nauką. Jak zaprogramować najbliższą przyszłość i przygotować się na nowe wyzwania? Sednem jest dalszy rozwój przy jednoczesnej adaptacji do ciągłych zmian oraz zdolności do reakcji na potencjalne zagrożenia.

Wojna w Ukrainie postawiła całą Polskę w obliczu bezprecedensowych wyzwań, którym wszyscy musimy aktywnie stawić czoła.

Jednym z nich jest ogromny napływ uchodźców z Ukrainy, który rozpoczął się już od pierwszego dnia zbrojnej napaści Rosji na ten kraj. Jego następstwem jest wzrost szczególnych i trudnych zadań, które miasta i samorządy lokalne podejmują w celu pomocy migrantom. Szczególnie ważne jest zapewnienie przybyłym dostępu do usług publicznych w obszarach edukacji, ochrony zdrowia, opieki społecznej czy rynku pracy.

Widzimy, że znaczenie samorządu terytorialnego wzrasta w czasach kryzysu. Konsekwencje pandemii czy wojny w Ukrainie pokazały jego fundamentalną rolę w tworzeniu bezpiecznych i efektywnych warunków dla życia i pracy mieszkańców. W najbliższym czasie, polskie regiony i samorządy lokalne będą musiały podjąć działania wzmacniające odporność swoich systemów. Nowa sytuacja, w której się znaleźliśmy, jest dla nas wszystkich nauką i wyzwaniem jak zaprogramować najbliższą przyszłość, by dalej się rozwijać i jednocześnie adaptować do ciągłych zmian oraz reagować na potencjalne zagrożenia.

Widzimy, że znaczenie samorządu terytorialnego wzrasta w czasach kryzysu. Konsekwencje pandemii czy wojny w Ukrainie pokazały jego fundamentalną rolę w tworzeniu bezpiecznych i efektywnych warunków dla życia i pracy mieszkańców.

Polityka spójności stanęła również przed poważnym wyzwaniem w związku z agresją Rosji na Ukrainę. Nasze doświadczenia pokazują, że jest ona dobrym narzędziem reagowania na kryzysy społeczne i gospodarcze.

W ramach funduszy europejskich pomoc dla uchodźców to m.in. wykorzystanie taboru pasażerskiego zakupionego ze środków unijnych do przewozów humanitarnych. Jest to również wsparcie naukowców i studentów, pomoc w nauce języka polskiego, zapewnienie opieki dla dzieci z Ukrainy z zaburzeniami psychicznymi. Są to także możliwości korzystania przez obywateli Ukrainy z miejsc w żłobkach, klubach dziecięcych i u dziennych opiekunów dla dzieci do lat 3. Podobnie jak wsparcie w zakresie infrastruktury społecznej, w tym mieszkaniowej oraz edukacyjnej, a także działania dotyczące aktywnej integracji i aktywizacji zawodowej.

Dodatkowo, wsparcie jest również finansowane z funduszy norweskich i programów Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Przeznaczone jest ono na pomoc w takich dziedzinach jak: zakup materiałów medycznych, opieka nad małymi dziećmi czy pilotaż działań mających na celu aktywizację zawodową Ukraińców w Polsce.

Jednocześnie, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej zarządza programem współpracy transgranicznej z Ukrainą. Od 2004 r. był on realizowany w formule trójstronnej z udziałem Białorusi. Na początku marca 2022 r. – w konsekwencji wybuchu wojny – Komisja Europejska zawiesiła współpracę z Rosją i Białorusią w ramach programów transgranicznych. Polski rząd, w czerwcu br., zdecydował z kolei o zawieszeniu udziału Białorusi w dotychczasowym programie trójstronnym Polska-Białoruś-Ukraina i przygotowaniu w jego miejsce nowego programu Interreg – jedynie z Ukrainą. Z budżetem co najmniej 187 mln euro, obejmie on swoim zasięgiem sześć zachodnich obwodów ukraińskich oraz cztery polskie województwa wschodnie: podlaskie, lubelskie, podkarpackie i wschodnią część województwa mazowieckiego. Będzie skupiał się na pięciu tematach: środowisko, zdrowie, turystyka, współpraca, zarządzanie granicą. Mamy świadomość, że w obecnej sytuacji ten instrument nabiera szczególnego znaczenia. Stwarza szanse na to, by ukraińskie regiony skorzystały z wiedzy i doświadczeń polskich regionów z myślą o odbudowie kraju i przygotowaniu do członkostwa w Unii Europejskiej.

Istotnym elementem naszej współpracy z Ukrainą, niezależnym od wyżej opisanych działań, jest polska pomoc rozwojowa. W ramach tej formuły od 2016 r. wspieramy Ukrainę w kontekście reformy decentralizacyjnej, rozwoju przedsiębiorczości, atrakcyjności inwestycyjnej ukraińskich regionów oraz przyszłej integracji ze strukturami UE.

Na początku czerwca w Kijowie wspólnie z Ołeksijem Czernyszowem, Ministrem Rozwoju Wspólnot i Terytoriów Ukrainy, podpisaliśmy deklarację, w której wyrażamy gotowość do zacieśnienia współpracy na rzecz wspierania procesu odbudowy Ukrainy w oparciu o „ścieżkę europejską”. Obrany przez Ukrainę kierunek wymaga niezbędnych reform i inwestycji, które umożliwią jej przyszłą akcesję do struktur unijnych. Liczymy, że podpisanie tego dokumentu będzie ważnym impulsem dla wzmocnienia współpracy z naszym partnerem w zakresie odbudowy ukraińskich miast i społeczności lokalnych.

”

Proces odbudowy Ukrainy powinien się odbyć w oparciu o ścieżkę „europejską”. Obrany przez naszych wschodnich sąsiadów kierunek wymaga niezbędnych reform i inwestycji, które umożliwią jej przyszłą akcesję do struktur unijnych.

W ubiegłym roku rozpoczęliśmy współpracę z ukraińskim rządem i dziewiętnastoma miastami w ramach projektu dotyczącego polityki rozwoju i rewitalizacji miast. Jego łączny budżet to ok. 3,5 mln złotych. Rosyjska inwazja na Ukrainę spowodowała, że ta współpraca jest dla nas szczególnie istotna, a jednocześnie wymaga pewnych modyfikacji i dostosowania do aktualnych potrzeb ukraińskich partnerów. Planujemy wesprzeć Ukrainę w opracowaniu założeń i metodyki przygotowania zintegrowanych programów naprawczych. Ważnym elementem tego przedsięwzięcia będzie również wypracowanie założeń polityki miejskiej – do wykorzystania przez ukraińskie miasta.

Inny, realizowany przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, projekt współpracy rozwojowej z Ukrainą dotyczy wsparcia rozwoju przedsiębiorczości i konkurencyjności ukraińskich regionów. Projekt ten obejmuje 8 obwodów i 8 miast ukraińskich oraz 3 ministerstwa, a jego łączny budżet to ok. 4,4 mln złotych. W 2022 r. skoncentrowaliśmy go na zagadnieniach kluczowych w bieżącej sytuacji. Stawiamy w szczególności na szkolenia dla ukraińskich przedsiębiorców i osób fizycznych oraz adaptację zawodową wśród kobiet – uchodźców wojennych z Ukrainy. Wsparcie otrzymają też ukraińskie mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa, szczególnie te, które zostały tymczasowo relokowane do Polski w związku z trwającą wojną. Chodzi nam o ochronę kluczowego potencjału biznesowego i naukowo-badawczego Ukrainy.

Liczę na to, że niniejsza publikacja stanie się ważnym głosem w debacie nad aktualnymi wyzwaniami związanymi z wojną w Ukrainie i jej konsekwencjami. Mam nadzieję, że będzie ona też ważnym źródłem inspiracji w zakresie możliwych sposobów wychodzenia naprzeciw aktualnym wyzwaniom – zarówno dla administracji centralnej, regionalnej i samorządowej, jak również dla partnerów społecznych i prywatnych.

O autorze

Grzegorz Puda – Minister Funduszy i Polityki Regionalnej. Menedżer, samorządowiec, wykładowca. Doświadczenie zawodowe zdobywał zarówno w Polsce, jak i za granicą, gdzie pracował dla wiodących firm. W Polsce kilka lat pracował w jednej z największych instytucji finansowych w Europie. Zanim objął mandat posła, jako menedżer z powodzeniem rozwijał jedną z bielskich spółek. Doświadczenie samorządowe zdobył m.in. jako koordynator w starostwie powiatowym i Radny Rady Miejskiej Bielska-Białej. Był Sekretarzem Stanu w Ministerstwie Inwestycji i Rozwoju. Tę samą funkcję pełnił w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej.

Partnerzy

Partnerzy numeru

Pomorski Thinkletter nr 2(9)/2022

Polskie regiony wobec nowej rzeczywistości

KONGRES
OBYWATELSKI

Na jakie wyzwania muszą znaleźć odpowiedź samorządy wojewódzkie w turbulentnych czasach?

Co dla polskich regionów oznacza wojna w Ukrainie?

Jakie zmiany przyniosą depopulacja i migracje?

Dlaczego i w którą stronę ewoluuje polityka UE wobec regionów?

Czy transformacja energetyczno-klimatyczna może być szansą wybiecia się na podmiotowy rozwój?

E-wydanie publikacji „Polskie regiony wobec nowej rzeczywistości” można pobrać [tutaj](#).

POMORSKI
KONGRES
OBYWATELSKI

Pomorski Thinkletter to nowy jakościowo **hub komunikacyjny** wokół wyzwań rozwojowych Pomorza i Polski zainicjowany oraz wydawany przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową (z siedzibą w Gdańsku) w ramach Pomorskiego Kongresu Obywatelskiego.

Zależy nam, aby Pomorski Thinkletter był przestrzenią skupiającą przedstawicieli różnych sektorów i branż – zarówno osoby zaangażowane społecznie, jak i sektor nauki, biznesu czy administracji. Chcemy aby była to agora wielostronnej dyskusji, wymiany doświadczeń oraz uspołniania perspektyw.

Zachęcamy do **zapisania się do grona stałych odbiorców**, aby informację o nowych wydaniach otrzymywać bezpośrednio na adres e-mail. Subskrypcja jest **bezpłatna**.

Dotychczas opublikowane numery:

- 1/2020 **Pomorskie miasta wobec pandemii i wyzwań klimatycznych**
- 2/2020 **Stawka i oblicza cyfryzacji**
- 3/2020 **Siła lokalności dla budowy Europejskiego Zielonego Ładu**
- 1/2021 **Siła sąsiedztwa i lokalności dla budowy lepszej Polski**
- 2/2021 **Drogi do innowacyjnych regionów i Polski**
- 3/2021 **Sens i drogi do Zielonego Ładu**
- 4/2021 **Człowiek vs. algorytm i sztuczna inteligencja – kto kogo zaprogramuje?**
- 1/2022 **Jaka logika rozwoju miast?**

Wszystkie numery w wygodnym formacie PDF można pobrać na stronie www.kongresobywatelski.pl